

О.О. БУДНЮК*, *О.О. ТАРАБРІН**, *В.В. ДОВЖЕНКО***, *А.В. ДОВЖЕНКО***,
В.А. БЕДРЕГА***, *О.Ю. ДРОЖЕВКІН****

ОЦІНКА ФАКТОРІВ РИЗИКУ ПОСТЕКСТУБАЦІЙНОГО НАБРЯКУ ГОРТАНІ ПІСЛЯ ОПЕРАЦІЙ НА ЩИТОПОДІБНІЙ ЗАЛОЗІ

Одес. держ. мед. ун-т*, *Одес. обл. клін. лікарня***,
Одес. обл. онко. диспансер***

Анестезіологічне забезпечення в тиреоїдній хірургії має задовольняти наступні вимоги: надавати психічний і фізичний спокій, зменшувати вплив на серце тиреоїдних гормонів, бути адекватним за глибиною і створювати достатню вентиляцію легень [3]. Внутрішньовенна анестезія із штучною вентиляцією легень є основним видом анестезіологічного забезпечення в тиреоїдній хірургії. Однією з основних переваг цього виду анестезії є надійний захист дихальних шляхів хворого шляхом інтубації трахеї [1, 3]. Це дозволяє анестезіологу проводити адекватну вентиляцію легень, оксигенацію, а також попередити обструкцію дихальних шляхів під час операції. Слід зазначити, що як під час інтубації, так і після екстубації трахеї можуть виникати різні ускладнення [2]. За даними різних авторів, частота розвитку постекстубаційного стридору складає від 8,3 до 18,2% [4, 5]. Факторами ризику появи цього ускладнення є: жіноча стать, бронхіальна астма, мобільність ендотрахеальної трубки і незадовільна її фіксація, екстубація хворого в свідомості [6, 7]. Необхідно відмітити, що більшість цих досліджень була проведена у відділеннях інтенсивної терапії і причинами стридору виявились як набряк гортані, так і ларингоспазм. На сьогоднішній день ми не знайшли у вітчизняній і зарубіжній літературі інформації про вплив різних факторів на частоту виникнення постекстубаційного набряку гортані в тиреоїдній хірургії. Метою нашої роботи була оцінка впливу різних факторів на розвиток постекстубаційного набряку гортані.

Матеріали та методи

За період з 2006 по 2009 р. на базі обласної клінічної лікарні м. Одеси та обласного онкологічного диспансеру м. Одеси

нами обстежено 400 осіб, у яких проведено хірургічне втручання на щитоподібній залозі. З них жінок було 92% (369), а чоловіків - 8% (31). Хворі в залежності від патології щитоподібної залози були розподілені на 3 групи. І склали 170 (43%) пацієнтів з вузловатим еутиреоїдним зобом, II – 125 (31%) з багатим вузловим зобом, III – 105 (26%) з раком щитоподібної залози.

Гемітиреоїдектомія виконана у 53% хворих, субтотальна струмектомія – у 13%, екстрафасціальна тиреоїдектомія – у 32% та екстрафасціальна тиреоїдектомія з лімфодисекцією – у 2%.

Всі операції виконувались під внутрішньовенним наркозом з штучною вентиляцією легень. діагностували за допомогою клініко-інструментальних методів діагностувався постекстубаційний набряк гортані: стридор, зниження насичення артеріальної крові киснем, позитивний ефект від протинабрякової терапії впродовж перших 2 діб. Основним методом, який підтверджував наявність набряку гортані, була непрямая ларингоскопія. Статистична обробка матеріалу виконувалась за допомогою статистичної програми «Statistika 6.0». Дозвіл на проведення дослідження отримано комісією з питань біоетики.

Результати досліджень та їх обговорення

Вплив патології щитоподібної залози на розвиток постекстубаційного набряку гортані представлений в табл. 1.

Частота виникнення цього ускладнення у пацієнтів у яких виконана операція з приводу вузлового зобу, полінодозного зобу і рака щитоподібної залози, складала 3, 9 і 8%, відповідно. Достовірно впливали на ча-

стоту розвитку постекстубаційного набряку гортані полінодозний зоб ($p=0,02$) і рак щитоподібної залози ($p=0,02$). Достовірність в цих групах перевірена за допомогою двох методик статистичного аналізу – критерій Ст'юдента та χ^2 Пірсона. Частота появи постекстубаційного набряку гортані у всіх оперованих становила 5,0% (20/400).

Вплив віку обстежуваних осіб на частоту виникнення постекстубаційного на-

бряку гортані представлений в табл. 2, 3. Середній вік пацієнтів набряком гортані і без нього становив $52,9\pm 9,1$ та $50,3\pm 13,3$ роки, відповідно.

Ми бачимо, що вік пацієнтів недосто-вірно впливає на розвиток набряку гортані, хоча при більш детальному статистичному аналізі простежується тенденція до підвищення частоти його виникнення паралельно із збільшенням віку обстежуваних (табл. 3).

Таблиця 1

Вплив патології щитоподібної залози на частоту виникнення постекстубаційного набряку гортані

Патологія щитоподібної залози	Постекстубаційний набряк гортані		χ^2	t-test, p	Fisher exact, p
	так	ні			
	число хворих, n (%)				
Вузловий зоб	3 (1,8)	167 (98,2)			
Полінодозний зоб	9 (7,2)	116 (92,8)	*5,45	*0,02	0,02*
Рак щитоподібної залози	8 (7,6)	97 (92,4)	*5,79	*0,01	0,02*
Всього	20 (5,0)	380 (95,0)			

Примітка: * - в порівнянні з групою хворих, на вузловий зоб.

Таблиця 2

Вплив віку хворих на розвиток постекстубаційного набряку гортані

Набряк гортані	Вік хворих, роки					p
	M±m	minimum	maximum	moda	95% confidence interval	
Ні	50,3±13,3	19	82	58,0	49,0-51,7	
Так	52,9±9,1	34	68	57,0	48,6-57,2	0,11*

Примітка: * - в порівнянні з групою, де не було набряку гортані.

Таблиця 3

Вплив віку хворих на частоту виникнення постекстубаційного набряку гортані

Вік, роки	Постекстубаційний набряк гортані		χ^2	p
	так	ні		
	число хворих, n (%)			
<40	1 (1,3)	78 (98,7)		
40-49	6 (6,0)	94 (94,0)	2,63*	0,12*
50-59	9 (7,0)	121 (93,0)	3,45*	0,06*
>60	4 (4,4)	87 (95,6)	1,45*	0,23*
Всього	20 (5,0)	380 (95,0)		

Примітка: * - в порівнянні з групою хворих у віці менше 40 років.

Таблиця 4

Вплив статі хворих на частоту виникнення постекстубаційного набряку гортані

Стать	Постекстубаційний набряк гортані		t-test, p	χ^2	Fisher exact, p
	так	ні			
	число хворих, n (%)				
Жінки	16 (4,3)	353 (95,7)			
Чоловіки	4 (13,0)	27 (87,0)	0,06*	2,8*	0,06*
Всього	20 (5,0)	380 (95,0)			

Примітка: * - в порівнянні з групою хворих жінок.

Вплив статі на розвиток постекстубаційного набряку гортані також не був достовірним (табл. 4). Частота появи набряку гортані у чоловіків була вищою, ніж у жінок, що складало 13,0 та 4,3%, відповідно.

Аналізуючи дані дослідження, можна сказати, що достовірним фактором, який впливає на розвиток постекстубаційного набряку гортані, є патологія щитоподібної залози, а саме: полінодозний зоб і рак щитоподібної залози. На нашу думку, це пов'язано з об'ємом, травматичністю і три-

валістю хірургічного втручання з приводу цих захворювань.

Висновки

1. Частота розвитку постекстубаційного набряку гортані у хворих після операції на щитоподібній залозі становить 5%.

2. Факторами ризику виникнення постекстубаційного набряку гортані є рак щитоподібної залози і полінодозний зоб.

3. Стать і вік хворого недостовірно впливають на частоту розвитку постекстубаційного набряку гортані.

1. Дюк Дж. Секреты анестезии / Дж. Дюк. – М.: МЕДпресс-информ, 2005. – 552 с.
2. Назаров И.П. Анестезия в хирургии диффузно-токсического зоба / И.П. Назаров, С.В. Сорсунов. – Красноярск, 2006. – 128 с.
3. Тиреоїдна хірургія / С.Й. Рибаків, В.О. Шидловський, І.В. Комісаренко [та ін.]; за ред. С.Й. Рибаків. – Тернопіль: ТДМУ, 2008. – 424 с.
4. How to identify patients with no risk postextubation stridor? / E. Maury, J. Guglielminotti, M. Alzieu [at al.] // J Crit Care. – 2004. – Vol.19, №19. – P. 23-28.
5. Laryngeal ultrasound: a useful method in predicting post-extubation stridor. A pilot study / L-W. Ding, H-C. Wang, H-D. Wu [at al.] // Eur Respir J. – 2006. – Vol. 27. – P. 384-389.
6. Management of the difficult airway. A closed claims analysis / G.N. Peterson, K.B. Domino, R.A. Caplan [at al.] // Anesthesiology. – 2005. Vol.103. – P. 33-39.
7. Sukhpanyarak S. Risk factors evaluation and the cuff leak test as predictors for postextubation stridor / S. Sukhpanyarak // J. Med. Assoc. Thai. – 2008. – №91 (5). – P. 648-653.

Надійшла до редакції 26.10.09.

© О.О. Буднюк, О.О. Тарабрін, В.В. Довженко, А.В. Довженко, В.А. Бедрега, О.Ю. Дрожевін, 2009

ОЦЕНКА ФАКТОРОВ РИСКА РАЗВИТИЯ ПОСТЭКСТУБАЦИОННОГО ОТЕКА ГОРТАНИ ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЙ НА ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЕ

Буднюк А.А., Тарабрин О.А., Довженко В.В., Довженко А.В., Бедрега В.А., Дрожевін А.Ю. (Одесса)

Резюме

Проведено исследование у 400 больных, у которых выполнены операции на щитовидной железе. Целью работы была оценка влияния различных факторов на развитие постэкстубационного отека гортани, частота которого составила 5,0% (20/400). Рак щитовидной железы и полинодозный зоб достоверно влияли на развитие постэкстубационного отека гортани.

THE ROLE OF RISK FACTORS POSTEXTUBATION LARYNGEAL EDEMA IN THYROID SURGERY

Budnyuk A.A., Tarabrin O.A., Dovgenko V.V., Dovgenko A.V., Bedrega V.A., Drogevin A.Y. (Odessa)

Summary

A prospective of clinical investigation in 400 patients on thyroid surgery. The aim of the investigation was to determine the risk factors at postextubation laryngeal edema. The incidence of post-extubation laryngeal edema was 5,0% (20/400). Post-extubation laryngeal edema was associated with malignant thyroidal diseases gland and multinodular goiter.